

HERNÖSAND. (Ångermanland.)

Staden Hernösand anlades enligt kon. Johan III:s befallning år 1585 på *Hernön* i närheten af ångermanlänningarnas medeltida marknadsplats med dess förträffliga hamn *Hernösundh*, först omtalad i handlingarna 1 okt. 1374, då den anlöptes af ärkebiskop Birger på hans återresa från öfre Norrland.¹ Den lifliga byteshandel,

¹ *J. Peringskiöld*, Monumenta Uplandica, I, pag. 4.

som där särskildt vid Korsmässotiden (14 sept.) med stark tillströmning af folk från främmande orter utvecklades, ansågo Sthms och Gäfle borgare göra intrång i sina handelsrättigheter, och de lyckades vid flera tillfällen utverka regeringens förbud. Så utlyste kon. Christian I den 27 aug. 1461 bl. a. Östhammar och »Hernesant» för olaga hamnar, såsom varande Sthlms stad till förfång.¹ Sthms magistrat anmodade i skrifvelse af 22 apr. 1472 rådet i Danzig att tillhålla sina medborgare att icke segla till förbjudna hamnar såsom Östhammar, Gäfle och Härnesand.² Den 29 sept. 1531 förklarade kon. Gustaf I sistnämnda hamn och marknad olaglig såsom förnärmande för Gäfle. För att stäfja det landsköp, som det oaktadt frodades inom landskapet, beslöt kon. Johan att anlägga en stad och gaf fogdarna upprepade befallningar att söka förmå landsköpmännen att flytta till den utstakade stadsplatsen på Hernön, men först efter mera hotfulla skrifvelser lyckades konungen drifva sin vilja igenom. År 1585 synes inflyttningen blifvit stadgad, och följande år fick den nya köpstaden nominellt sin första khde.³

Hernön var före stadens grundläggning kapellförsamling under *Säbrå* pastorat, som dessutom omfattade två annexer, Häggdånger och Stigsjö. Landsköpmännen bland de blifvande stadsborgarna, hvilka vid sidan af landthandeln ägnat sig åt skötsel af sina hemman, hade hos konungen framhållit nödvändigheten af att för sitt uppehälle under bebyggelsetiden få någon jord upplåten till mulbete åt sin boskap, och för att villfara deras begäran lade han under staden 3 af de närmast liggande hemmanen på ön, nämligen i Fågelsta och Hof. Åt de bönder, som måste afstå dessa hemman, utlofvades ersättning i annan jord. Därtill synes *Säbrå* pastorats annexbord i Häggdånger och Stigsjö samt äfven präststomjorden i Skogs socken, som hörde till Nora pastorat, under närmaste tiden blifvit anslagna. Som ersättning för »the tu kyrkeboll och Harnöö Capelegäldh», som khden i *Säbrå* gick miste om, erhöill han i årligt vederlag 20 t:r kronospannmål, och khden i Nora desslikes 12 t:r.

Ehuru försedd med privilegier förde staden till en början ett tynande lif. Först genom dess upphöjelse till stiftsstad 1647 med säte för superintendent, från 1772 biskop, och med ett fulltaligt ecklesiastikt domkapitel vid sidan samt inom sig hysande stiftets enda gymnasium, blef Hsand under tvänne sekler framåt en bildningens hufvudort för de norrländska länen. Af stiftets chefer hafva dock få haft sitt egentliga residens i staden; de flesta föredrogo det landtliga och idylliska *Säbrå*, ehuru stadens gamla pastorsgård var upplåten för deras stadsbesök. Denna hade vid den förste superintendentens, P. Steuchius', ankomst blifvit iståndsatt.⁴ Själff skaffade han sig senare eget hus i staden, hvilket han 1666 afyttrade till sin måg, mag. N. Plantin.

Till stadens prästerskap hörde utom khden-biskopen, som det synes ända från stadens grundläggning, en komminister, under åren 1647-1723 två sådana, efter

¹ Stockholms stads privilegiebref 1423-1700, s. 20.

² *Styffe*, Bidr. till Skandinav. hist. 4, s. 15-16.

³ Rörande stadens anläggning och äldre historia kan hänvisas till: *G. Bucht*, Härnösands grundläggning (Arkiv f. norrländsk hembygdsforskning 1921, s. 86) och Härnösands kyrkor (i *Från ådalar och fjäll* 1920, s. 86); *G. Kallstenius*, Blad ur Härnösands historia, Hsand 1919.

⁴ I Hsands rådhus-prot. 1647 heter det: »Beviljades till stadens prästgårdzbyggning 23 dlr 16 öre». Den var belägen i närheten af en bro, som ledde öfver bäcken till kyrkan. (GLA. Norrl. Landsbok, 1698 års dokumenter N. 3.)

hvilken tid den ena tjänsten indrogs. Till en början var denna beställning förenad med skolmästaretjänsten i staden, sedan med de lägre lärarebefattningarna vid trivialskolan, men föreningen upphörde 1724. Härefter uppträder en annan prästerlig funktionär, högmässopredikanten, ursprungligen biskopens adjunkt eller vice pastor, som uppehöll hans predikoskyldighet i staden och därför både utsågs och aflönades af honom. Senare omtalas domkyrkoadjunker. Efter stiftets delning 1904 och Hsands upphörande som biskopsprebende 1 maj 1913 består församlingens prästerskap af domprost och (sedan 1919) tvänne stadskomministrar.

Vid stadens grundande fanns på Hernön endast ett litet förfallet träkapell, som låg vid det s. k. Kapellsberget. De till staden inflyttade landsköpmännen anmälde för konungen kyrkans usla tillstånd, dess brist på klockor, mässkläder och annan skrud. I bref af 14 nov. 1586 tillförsäkrades staden en läst (48 tr) spl för brister-nas afhjälpande. Likaså beviljades 2 juli 1587 en half läst till »kyrkeskrufd» och byggning samt genom bref 8 febr. 1589 en half läst för vardera tu år för kyrkobyggning. Dessa jämförelsevis afsevärda bidrag tyda med tämligen stor visshet på, att här icke gällde en förbättring af det lilla träkapellet, utan uppbyggandet af stadens äldsta stenkyrka, hvars tillkomstär förut uppgifvits vara 1638, men nu kan skjutas tillbaka till år 1589. Andra skäl understödja för öfrigt detta antagande.¹ Emellertid torde kyrkan undergått en större utvidgning år 1638, hvilket föranledt feltaget. Till denna ombyggnad hade staden 30 juli 1634 erhållit ett betydande anslag för tre år af domkyrkotunnorna från Ångermanland, hvilka eljest utgingo till Upsala domkyrka. Det belöpte sig till icke mindre än sammanlagdt 216 tunnor spannmål.² En korsarm tillbyggdes å kyrkans norra sida i början af 1680-talet. Då staden den 30 maj 1721 brändes af ryssarne, delade äfven kyrkan dess öde, men återuppbyggdes och iståndsattes under 1720-talet. För underhållet af kyrkan och uppförande af ett synodalhus hade superint. P. Steuchius 1648 utverkat ett årligt anslag af 70 t:r spannmål, hvaraf hälften skulle utgå. för vardera ändamålet. Då anslaget för kyrkans del med tiden befanns otillräckligt, ingingo stadens magistrat och borgerskap, understödda af stiftets deputerade, till riksdagarna 1823, 1834 och 1842 med ansökningar om, att de 124 t:r kronotiondespannmål, som årligen sedan Carl XI:s tid utgått från Hsands stift till Upsala domkyrka, måtte tillfalla stadskyrkan i Hsand. Frågan var särskildt brännande vid de sistnämnda riksdagarna, enär kyrkan vid denna tid blifvit så bristfällig, att gudstjänsterna från 1836 års början måste hållas i gymnasiehusets festsal. Oaktadt billigheten i denna begäran, som vid ett tillfälle bifallits af ständerna, afslogos ansökningarna af K. Maj:t genom bref 17 mars 1824, 13 mars 1835 och 11 okt. 1843 med stöd af Carl XI:s bref 28 maj 1696 och prästerskapets privilegier.³ Hernösands nuvarande ståtliga domkyrka, som påbörjades 1842, invigdes af ärkebiskop af Wingård 28 juni 1846, året före biskop Franzéns död.

Beträffande stadens skolväsen⁴ bör här endast erinras om, att första spåren

¹ Se härom närmare: *G. Bucht*, Härnösands kyrkor, s. 105.

² *G. Bucht*, anf. arb. s. 89.

³ Äfven vid riksdagarne 1844 och 1851 väcktes samma fråga utan framgång.

⁴ Närmare härom i följande arbeten: *W. M. Carlgren*, Bidrag till Härnösands allm. läroverks historia, 1900 (läroverksprogr.). - *J. Nordlander*, Skolan i Hsand till gymnasiets upprättande därstädes år 1649 (Norrl. saml. 2: 3, 1918). - *G. Bucht*, Hsands skolförhållanden 1638-1650 (lärov. progr. 1917-18). - *O. Norberg*, Hsands kungl. gymnasium, Sthlm 1896.

af en stadsskola gå tillbaka till 1595¹, att den från att vara pedagogi med en lärare utvecklades till trivialskola 1640, hvarpå utbyggdes ett gymnasium, som öppnades 1 okt. 1650 och enl. 1856 års skolordning omgestaltades till högre allmänt läroverk. Senare ha läroanstalter för skilda ändamål blifvit förlagda till Hernösand.

KYRKOHERDAR.

1. **Engelbertus Laurentii** (1586-89) var sedan 1579 khde i Säbrå pastorat med tillhörande annex Häggdånger, Stigsjö och Hernö. Efter Hernösands grundläggning blef han 14 nov. 1586 officiellt utnämnd till stadens förste khde. I en skrifvelse s. d. till Ångermanlandsfogden Olof Persson kungör kon. Johan III, att undersåtarne i Hsands köpstad haft sitt bud till honom och begärt hans tro undersåte herr Engelb. Laurentii sig till khde och lärofader och att han må bekomma någon förbättring på sitt underhåll till det han härtill haft hafver af Säbro prästgäll; samtidigt hade de ock anhållit om hjälp till klockeköp, messekläder och kalk. Konungen har hört deras bön och af gunst och nåde låtit gifva fören:de herr Engelbrekt både öppet bref på khdeämbetet, så ock en läst spannmål (48 t:r) af kyrktionden i förn:de Säbro s:n. Likaledes skulle Hsands borgare bekomma en läst af oförlänt tionde för uppgifvet ändamål. Af de stora donationer, som staden² under åren 1587-1589 erhöill till kyrkiebygning, kan man tämligen säkert sluta till, att den första stadskyrkan i Hsand påbörjats, om icke fullbordats under herr Engelberts tid. Genom byte med sin broder Hans Laurentii blef han 1589 khde i Själevad, hvarefter Hsands stad med Hernö helt afskildes och fick sin egen pastor. Herr Engelbert erhöill slutligen Luleå pastorat. Se *Luleå*.

2. **Laurentius Jonæ Gestricius** (1589-98), f. i Gästrikland, som namnet anger, hade alltifrån den tid, han kom till predikoämbetet, enligt sonens uppgift, tjänstgjort här i Ångermanland. År 1576 tillträdde han Resele pastorat, där han ss. khde undertecknar tiondelängderna till och med år 1589. Sistnämnda år 4 mars kallar han sig khde i Hsand, när han utkvitterar tiondelax från Resele (KA). Då den lön, som den nyss grundade stadens invånare kunde tillförsäkra honom, måste varit skäligen knapp, erhöill han af kronan ett årligt tillskott af en läst spl (kgl. bref 19/2 1589). Han underskref 1593 Upsala mötes beslut. Kom år 1595 i slemt rykte att ha belägrat klockarehustrun här i staden, hvarför prosten Olaus Martini i Nordingrå anmälde saken hos Upsala domkapitel. Härom

¹ Genom hertig Karls bref 17/12 1595 fick barnläraren i Hsand all behållen tionde af Edsele s:n. (*J. Nordlander*, anf. arb. s. VI.)

² Afskr. i Ångerml. handl. 1587 (KA).

skulle ransakas. Emellertid skulle prosten privera honom och dn Johannes i Säbrå uppehålla kyrkotjänsten propter vicinitatem (? : för naboskapets skull). Den 3 maj 1596 kom herr Laurentius Jonæ inför domkapitlet och inlämnade icke mindre än 8 bevis dels af borgmästare och råd i staden, dels af ortens prästerskap, som honom värja ville. Sedan domkapitlets ledamöter sett de inlämnade bevisen, hoppades de honom vara fri från beskyllningen, men efter saken var så vidt utropad, och han icke var lagligen frigjord på rådstugan, så fick han draga hem med bref till fogden, borgmästare och råd, att de antingen måtte fälla honom eller göra honom fri, såsom deras kall kräfd; så skulle ock præposito tillskrifvas, att han tränger uppå dn. Laurentium, att han går lag, om han vill vara vår medbror och blifva vid sin lägenhet. (Udpr. 26/1 1596). Huru denna sak aflopp är ej fullt klart. Det synes, som om det hela varit fotat på löst skvaller. I en redogörelse om förhållandena inom sitt kontrakt ungefär vid samma tid hade prosten Olof äfven framhållit den stora vidskeplighet, som härskade här i Ådalen, och nämnde därvid ock, huru pastoris hustru i Hsand, hvilken haft stor olycka med sin boskap, fått det rådet af en annan kvinna, att hon skulle af prästen »taga 3 aflat och gifva thet boskapen i toman mage; sådant hade henne hulpit». (Udpr. 31/1 1596.) - I förmånlig dager framstår, som känt är, herr Laurentius Jonæ såsom psalmdiktare. År 1591 utgaf han några öfversättningar (21 st.) af latinska medeltidshymner, »som aff then Påweske surdegen intet smakade, såsom ock några Lutheri Psalmer», och med denna psalmdiktning fortfor han till sin död, efter att ha uppdragit åt sin son Haquin att utgifva samlingen, sedan den undergått granskning af ärkebiskoparne Olof Martini och Petrus Kenicius. Ur denna senare samling, som utkom år 1619, inflöto rätt många i 1695 års psalmbok, i Wallinska psalmboken af år 1819, färre och betydligt omarbetade. Laurentii Jonæ samling är tillägnad, utom fogden och lagmannen samt stadens borgmästare och råd, äfven de samtida khdarne i Ångermanland, hvilkas namn man sålunda lär känna. Sonen Haquin uppgifver i bokens företal, att fadern med sina ämbetsbröder och sina åhörare fört »ett wenlighit omgänge» i alla sina dagar och att han aflidit år 1597. Dock synes han lefvat in på följande året, enär han den 4 april 1598 kvitterat 18 pund spl. för samma år (KA).

G. m. *Sighrid Håkansdotter*, efterlevvande. (Afkort. Ångermanl. 1601, KA.)

Af flere barn endast en son känd: *Haquin Laur. Rhezelizis*, f. i Resele, kgl. hofpredikant, khde i Riddarholmen, sist prost och khde i Torstuna, Upl., d. 1627.

Tr.: Någre andelighe wijsor och Loff-songer vthsatte aff *Laurentio Jonæ Gestricio* Pastore Hernösandensi, och förähradhe dygdelighom Danneqwinnom Hustru Catharina Mårten Oluffsons och Hustru Sigrid M. Hansses, Borgerskor vthi för-

nemde Hernösand. Anno MDXCI (1591) 16 bl. (Endast ett exemplar känt, i KB.) - Någre Psalmer, Andelige wijsor och Lofsonger, vthsatte af *Laurentio Jonæ Gestritio* Past. Hernösand. Och nu med noter affsätte, och aff Trycket vthgångne aff *Haquino Laurentii A. Rhezelio* Predikant i Gråmuncka Clöster med egen bekostning. Sthm 1619. 8:0.

3. **Johannes (Hans) Laurentii** (1598-1603), khden Engelberts broder och efterträdare i Säbrå 1590. Han förordnades, som ofvan nämndes, att under khden Laurentii Jonæ privation tillika uppehålla khdetjänsten i Hsands stad 1596. Då hertig Karl genom bref dat. Upsala 27 febr. 1598 tillförsäkrade honom de 6 pund spannmål, hvarpå konungarna Johan och Sigismund gifvit khdarne i Säbrå försäkran såsom vederlag för de kyrkobord, som under Hsands stad lagda voro, ställde hertigen dock i utsikt, att Säbrå och Hsand »väl kunde läggas till hopa och blifva ett prästgäll, såsom det tillförne varit hafver, och sedan en prästman thermed bättre hulpen, och behollen warda än härtill skedt ähr».¹ Det synes som om man gjort allvar häraf redan kort därefter, ty på ett kvitto af 1602 kallar, herr Johannes Laurentii sig overdig kirkietienare och herde i Hsand, och följande år 20 jan. skrifver han och omtalar, hvad som ock framgår af de bevarade räkningarna, att han för år 1602 ej erhöill mer än 29 t:r »emedan ej mer finns», oaktadt Hans furstliga nåde tillskref honom 40 t:r. Genom ett senare bref af hertigen 9 juli 1602 finna vi att Hernösands borgare lyckats utverka att få egen khde, boendes i staden, till hvars underhåll förunnades en läst spannmål, jämte ett hemman, där »han kan hafva någon afvel uppå, men husen på präste bolet i staden skole borgare hjelpa till at uppbygga och vid magt hålla, som lag säger».² Herr Hans afled 1603. Se vidare *Säbrå*.

4. **Andreas Petri Gestricius** (1604-28), från Gestrikland. I Greifswalds universitetsmatrikel inskrefs 14 juli 1589 under detta namn en student, som sannolikt är samma person. Han har ss. khde i Hsand år 1604 på sitt underhåll kvitterat 34 t:r 5 fj. korn, och uppbar under följande åren sina 48 t:r. År 1628 afträdde han gället, förmodligen på grund af sjukdom, till efterträdaren, dåv. skolmästaren i staden, mot att få uppbara 1/3 af pastors löneförmåner.³ Emellertid lefde han ända till våren 1638. I Upsala domkapitel påmintes om »then gamble pastore vthi Hsand, att han är afsompnad och att hans efterlefverska begärer ännu behålla,

¹ Orig. bref i UB (Handskr. K 1).

² Se *N. Törnell*, *Ecelesiastike handlingar*. H. 1. Sthm 1803, s. 38.

³ I 1628 års mantalslängd uppföras: dominus Andreas, olim pastor 4 personer; dominus Jonas, pastor civitatis 6 personer (KA).

sigh till uppehålle, tredie parten som tillförene till sin död» (Hdmh., Hdpr. 9/6 1638).

Hans hustru hette *Margareta* och synes ha varit fr. Hammar i Torsåker, enär hon vid tinget i Säbrå 26/7 1639 inlade en supplication att få sälja sin arvejord, som belägen är i Hammar i Torsåkers s:n till oskyldan man (Ådb.)

5. **Jonas Petri Linnerius** (1628-41), f. i Hsand 1588, där fadern var rådman och handlande; farfadern Jon Persson var bonde i Lindom, Häggdånger. Jonas Petri genomgick utan tvifvel Gäfle skola, ty han tillägnar sin första disputation prosten i Gäfle Joh. Anthelius, komm. därst. Haquin Laurentii och 10 namngifna borgare, hvilka han kallar sina hedervärda gynnare och som säkerligen understödt hans studiebanan. Han inskrefs 1607 vid Upsala universitet och deltog under åren 1610 och 1611 nitiskt i det af professor Joh. Rudbeckius inrättade kollegiet, till hvars ena notarie han utsågs. Så finna vi honom i samma kollegium 1 juni 1611 respondera för en teologisk disputation, 1 sept därstädes hålla oration o. s. v. Efter att i maj 1614 utgifvit ytterligare en akad. afhandling blef han 1615 utn. till skolmästare i Hsand och tilltr. följande år. Var närvarande vid inventeringen af Säbrå prästbord 9 nov. 1619.¹ Då han för 1626 utkvitterar sin lön 12 t:r spl, kallar han sig predikant i Härnösand och ungdomens ibidem præceptor², hvaraf framgår att han tillika var stadens kapellan för att, som vi sett, år 1628 verkligen blifva stadens khde mot att afstå 1/3 af lönen till företräddaren. Khden Linnerius synes ha varit en betydande man. År 1635 var han prästerskapets ombud på riksdagen i Sthm, 1638 är han prost, då han på sina kontraktisters vägnar klagar öfver Ångermanlänningarne, att de gifva ganska ringa i offer och likstol, med begäran att därom måtte något determineras. (Udpr 15/6 1639.) Ärkebiskopen ansåg det vara determineradt i en ordning, redan gjord i konung Gustafs tid, den han sade sig vilja uppleta. Dn. Jonas i Hsand och dn. Johannes i Njuran begärde s. å., att de måtte slippa resa till synodum. Därpå fingo de svar: att det skall stichtas proxima synodo, när præpositi, komma tillstädes. På tinget i Säbrå 16 okt. s. å. anklagade khden i Hsand en bonde Jon Eriksson i Godhå om 2 sädesland jord, som denne förledne vår stackat herr Jon till handa och hvilken herr Jon begynt plöja och så; nu hade Jon Eriksson med våld tagit sin jord igen och sått ofvanpå herr Jons utsådda säd och aktade intet, att jorden var tillförne bortstackad. Fick plikta 40 mk för våldsverk. (Ådb.) Prosten Linnerius

¹ Orig. i UB (K. 1).

² *J. Norlander*, anf. arb. s. VII.

aflöd i Hsand 12 jan. 1641 (Hdmh.) och begrofs i södra koret af Hsands stads kyrka under en väl huggen sten.

G. 1614 m. *Anna Nilsson*, dotter till lagläsaren i Ångermanland Nils Bengtsson och hans hustru Elisabet. 1 febr. 1641 inlade Hsands församling en anhållan, att änkans nådår måtte förlängas efter hennes sal. man länge tjänt där i församlingen och allenast på tu års tid fått hel pastorats rättighet för den orsak, att hans antecessor, som intill den tiden lefde och då först blef död, hafver en stor del af hans ordentliga lön uppburit. Sent: »Thet skall stå i betänkande, intill des ny pastor kommer tijt, och tå får man see huru bliffua kan». - Hon begärde 28/5 1646 frihet på de säl. jord i Giäresta, utaf hvilka hon eljest ej förmådde kronans utlagor præstera. Fick landshöfd. Hans Strijks frisedel s. d. (GLA Diarium 1646).

Af barnen: *Petrus Linnerius*, rektor i Hsands skola, teol. lektor, sist khde i Skellefteå.; *Karin Linneria*, g. 1) 1654 m. landtmät., sedan kronobefalln.-man Jacob Stenklyft, 2) g. m. khden Ol. Hosselius i Nätra; *Nils Lind*, borgmästare i Sundsvall; *Jon Jonsson Lind*, råd- och handelsman i Hsand; en dotter, g. m. khden Lars Sidenius i Sidensjö i hans 1:sta gifte; en dotter, förmodligen g. m. rådmannen i Öregrund, Georg Wintz; en dotter, äfven förmodligen g. m. kronobefallningsmannen Anders P:son Tegman i Umeå; en dotter, g. m. konrektorn, sedan khden i Gudmundrå, Magnus Wallenius i hans 1. gifte.

Tr.: Disputatio ordinarie theologica III De mundo, præs. *Joh. Rudbeckius*. Sthm 1611 - Theses de prædestinatione, præs. *J. C. Lenæus*, Ups. 1614. - Latinska gratulationsverser i Ericus Olai Niurenii och Roland Olai Buræi disputationer 1611. -

6. **Christopher Laur. Austrædius** (1643-49); kallad af prosten Olaus Petri Njurenius i Umeå till kaplan, icke så mycket för kyrkotjänstens skull, utan för att göra prosten bistånd in oeconomia, blef af Upsala domkapitel i skrifvelse 14 okt. 1641 föreslagen till khde i Hsands stad efter den aflidne Jonas Petri Linnerius. I det vitsord, som Umeå socknebor utfärdat för honom, betyga de »att han öfver 20 års tid varit deras predikant och kaplan och med flit och nit predikat och förkunnat Guds heliga ord rent och klart etc. och christliga läran i dess hufvudstycken enl. Luth. Catecismo så alfvarligen både med förklarande och förhörande drifvit, att de stor orsak haft att tacka den altsvoldige Gud för sin stora nåde; derhos dem med ett sedigt, skickeligit, nöktert och alfvarsamt lefverne föregått, att han alltid varit dem i mångahanda måtto en god eftersyn». (Uda E. III 14 a.) Han erhöll ggl. fullmakt som khde i Hsand 19 okt. 1641 och tillträdde förmodl. 1643. Då det tilltänkta landshöfdingeresidenset år 1647 skulle uppbyggas i Hsand - detta projekt kom ej till utförande - utlades därtill, enl. stadens beslut 3 juli 1647, 6 tomter, och däribland en, på hvilken khdens vällärde herr Christophers sjöbod stod, tre bodar tillhopa. I stället erhöill han en annan tomt, hvarjämte staden skulle hjälpa att flytta och

uppbygga bodarne igen (UB man. N. 289). En reparation företogs på stadens kyrka sommaren 1648. Wyrdige khden Christopher tillika med borgmästaren Sven Eriksson öfverenskommo 12 juni s. å. med murmästarne, att de sistnämnda skulle hafva 30 dlr kmt och fri kost i arbetslön för det de utvidgade kyrkdörren och murade ett nytt fönster där öfver, och de räckte händerna, att de ville göra svarsgodt och ostraffeligt arbete (Hd rådst. pr. 12/6 1648). Tydligen var afsikten att göra den gamla stadskyrkan mera värdig sin ställning som domkyrka. När Petrus Steuchius utnämndes till superintendent öfver Hsands stift och till hans underhåll lades såväl Säbrå som Hsands pastorat, utnämndes Austrædius till khde i Torsåker, hvilken tjänst han tillträdde 1649. Se vidare *Torsåker*.

PREBENDE-PASTORER
(se Superintendenter och biskopar).

7. **Petrus Steuchius** (1649-83).
8. **Matthias Steuchius** (1685-95).
9. **Julius Micrande** (1695-1702).
10. **Göran Wallin** (1703-23).
11. **Petrus Asp** (1724-26).
12. **Nicolaus Sternel** (1728-44).
13. **Olof Kiörning** (1746-78).
14. **Erik Hesselgren** (1780-1803).
15. **Carl Gustaf Nordin** (1805-12).
16. **Erik Abraham Almqvist** (1814-30).
17. **Frans Michael Franzén** (1834-47).
18. **Israel Bergman** (1849-64).
19. **Anders Fredrik Beckman** (1864-75).
20. **Lars Landgren** (1876-88).
21. **Martin Johansson** (1889-1908).
22. **Frithiof Lönegren** (1910-13).

DOMPROST I HERNÖSAND.¹

Dokt. **Per Söderlind** (1913-), f. 1 jan. 1865 i Själevad; son till arbetaren Johan Söderlind och Katarina Margareta Johansdotter Boman. Efter studier i Örnsköldsviks och Umeå lärov. stud. i Upsala ht. 1884. Aflade där samtliga prästerliga examina samt folkskollärare-ex. och prästvigdes i Upsala domkyrka 3 juni 1889, past. adj. i Arnäs 22 juni 1889, i Skellefteå 2 nov. s. å., v. pastor i Umeå landsförs. 30 maj. 1892-31 aug. 1893. Efter erhållen tjänstledighet för teol. studier teol. kand. 30 jan. 1897, khde i Viabyggerå 18 nov. 1898, tilltr. 1900; khde i Arnäs 5 jan. 1906, tilltr. s. å., utn. förste domprost i Hsand 1 mars 1913, tilltr. 1 maj s. å. Kontraktsprost i Ångermanlands södra kontr. 2 sept. s. å. promov. teol. d:r i Upsala 1917. Preses vid prästmötet i Hsand 1911. LNO 1912.

G. 23/7 1901 m. *Maria Elisabet Hörnfeldt*, f. i Viabyggerå 30/3 1877, dotter af handl. Per Daniel H. i Docksta och Margreta Katrina Westman.

Barn: *Karin Margareta*, f. i Viabyggerå 30/6 1902; *Johan Nils*, f. 21/5 1904; *Anna Maria*, f. i Arnäs 25/4 1908; *Erik Per*, f. 28/4 1910; *Märta Elisabet* f. 10/4 1912.

Tr.: Vår kyrka och hennes uppgift såsom folkkyrka (synodal-afh.) 1911. - Folkkyrkan (i Från ådalar och fjäll 1912). - Karl Johan Holm (ib. 1915) - Nordångermanländska fisklägen (ib. 1920).

STADSKOMMINISTRAR.

1. **Martinus Olai** (1585?-96), skall ha blifvit kapellan i Hsands stad 1585 (G.), undertecknade som sådan Upsala mötes beslut 1593. År 1596 utfärdade Martinus Olai, »som kapellan ther varit hafver», ett frigifvande vittnesbörd i khden Laurentius Jonæ sak, se ofvan sid. 342. (Udpr. 12/5 1596). Blef khde i Nora församling 1613. Se *Nora*.

2. **Jonas Petri Linnerius** (1626-28), stadens skolmästare sedan 1616, kallar sig 1626, då han utkvitterar sin lön 12 t:r spl, »predikant i Hernösand och ungdomens ibidem præceptor». Troligt är, att kapellans- och skolmästarebefattningarne ända från 1616 varit förenade. Se *Härnösands* khdar, n. 5.

3. **Samuel Benedicti Blix** (1628-38), blef kapellan 1628 och tillika skolmästare i stadens barnskola. Tillträdde ss. khde *Arnäs* 1638.

4. **Johannes Joannis Watz** (1638-41), sannolikt från Wassunda s:n, Upland; hade innan han kom till Hsand varit 3 år anställd som kol-

¹ En af staden år 1778 framställd ansökan att få egen domprost blef af Hsands konsist. tillbakavisad. (Hdpr. 17/10 1778.)

lega vid Upsala skola och sedan vid hofvet i 6 år.¹ I skrifvelse, dat. Hsand 20 sept. 1638, tackar han Upsala domkapitel för sin befordran till Hernösands rectoratum och sacellanium och omtalar, att han vid sin ankomst hit blifvit väl bemött, men klagar, att företrädaren S. Blix vill frångå honom hälften af skolmästarlönen, samt att prosten och khden Linnerius, som säger sig ej behöfva någon kapellan, ej vill gifva honom någon kapellanslön, ehuru han dock fordrar och W. gått in på att 1) uthi afftonsångarna catechismum predika, 2) alltid uppehålla messan, 3) allting i församlingen förestå vid prostens visitationsresor eller frånvaro. Han begärde nu skriftlig resolution från domkapitlet om lönen (Hdmh.). Domkapitlet förklarar i sitt svar 5 dec., att i fall Blix och W. icke kunna förlikas, skall dn. Samuel hafva fjärdedelen af årets uppbörd, alldenstund han tjänat i skolan intill midsommar, och dn. Johannes behåller de öfriga tre delarne. Beträffande andra punkten svaras, att pastor måste vara förtänkt att löna honom för sin tjänst och arbete samt förehålla församlingen, att hon hjälper till att löna honom. Man finner, att han såsom komminister af staden uppbar 140 dlr kmt och 5 t:r spl af khden, såsom skolmästare 12 t:r kronospl, samt djäknepenningarne af Säbrå och Hsand samt 3 dlr kmt af hvarje lärjunge.² När Hsands pedagogi ej långt därefter, genom dn. Watz berömliga nit, vid Nyköpings riksdag 1640 fick privilegia et beneficia scholæ trivialis, insände såväl Hsands stad som hela Ångermanland i aug. månad d. å. en anhållan till Upsala domkapitel, att Watz måtte komma i åtanke vid besättandet af lärareplatserna vid skolan, anförande den stora omvårdnad, flit och omak, som han gjort sig om skolans upprättelse.³ Rektoratet tillföll likväl icke honom, utan teol. adj. och Upsala universitets första bibliotekarie Laur. Tolfstadius, och Watz blef trivialskolans konrektor med 60 t:rs spannmålslön. Som emellertid stadens khde allenast hade 48 t:r och föröfrigt ville bli af med Watz såsom kapellan, som börjat visa sig något »storlåthig», kräfdes han, att Watz måtte afstå från kapellansbefattningen, och ehuru det invändes, att han trots sitt stora omak för skolans framgång härigenom skulle få mindre inkomster än när han först blef förskickad till Hsands barnaskola, dömde domkapitlet, att hans kapellanstjänst skulle från och med den 1 maj 1641 upphöra. Sin konrektorstjänst, 1648 förenad med konsistorienotariatet, behöll han till 1649, då han återfinnes såsom skolmästare i Sundsvall och vice pastor i Selånger, samt tillträdde 1652 Svegs pastorat. Se vidare *Sveg*.

¹ *G. Bucht*, Hernösands skolförhållanden 1638-1650, s. 4.

² *G. Bucht*, anf. arb. s. 4.

³ *J. Norlander*, Skolan i Härnösand, s. XII.

5. **Magnus Nicolai Wallenius** (1641-50), Helsinge, kollega i Hsands skolas 3 kl., blef på sin svärfaders prosten Jonas Linnerius' tillskyndan kapellan i staden 1641 med bibehållande af kollegatet. Han kom i delo med skolans rektor Tolfstadius, som till och med afstängde honom en tid från skoltjänsten, men återinsattes och blef 1650 skolans konrektor. Han tillträdde 1656 Gudmundrå pastorat, se khdar i *Gudmundrå*.

6. **Olaus Claudii Rahm** (1650-?), kollega i 3. kl. af Hsands skola och tillika stadskomminister 1650, var ss. stiftsfullmäktig på riksdagen 1650, blef kapellan i Ragunda och där khde 1659. Se *Ragunda*.

7. **Johan Clementis Thelaus** (1655-60), stadskapellan, tillika kollega, var informator för superintend. P. Steuchii söner, blef regementspräst, sist khde i Indal, se *Indal*.

8. **Nils Petri Anzenius** (1660-62), född i Västerbotten, stud. i Upsala 25 okt. 1656, kollega i 1. kl. i Hsands skola, uppföres af Tunæus såsom stadskaplan, tilltr. kapellanstjänsten i Sveg maj 1662. Se *Sveg*.

9. **Sven Johannis Watz** (1662-65), f. 5 juni 1638, son till konrektorn, seder. khden i Sveg Johannes W. Studerade i Hsands skola och blef stud. i Upsala 29 dec. 1655; vid superintendenten P. Steuchius' visitation i Härjedalen initierades Sven Watz i Hede kyrka 27 juni 1661 till sacros ordines, dock med villkor, att han ej fick söka någon sacellani förrän Svegs blef ledig (Hdpr.) Genom Anzenii död 1662 på hösten inträdde detta förhållande, och så blef W. utn. till komm. i Hsand s. å. År 1665 utn. han till hofpredikant hos änkedrottning Hedvig Eleonora och regementspastor vid gardet samt år 1670 till khde i Bollnäs i Hälsingland mot församlingens och Upsala domkapitels skilda önskningsar. Tack vare sin duglighet, aktivitet och sitt ordningssinne utnämndes han till kontraktsprost i norra Hälsingland och i domkapitlets arkiv förvaras många skrivelser af hans hand. Var riksdagsman under åren 1675, 1678, 1680, 1689. Ledamot af kommissorialrätten öfver trollväsendet i Hälsingland 1694. Watz afled redan 7 maj s. å. och begrofs af ärkebiskop Svebilius. Han omtalas såsom myndig, vältalig och stolt och brukade siden-tygshatt, hvilket väl räknades på hans högfärds konto. Epitafier öfver honom förvaras i Bollnäs kyrka.¹

¹ Se *B. G. Jonzon*, Blad ur Bollnäs kyrkohist. Ups. 1899, s. 58, där prosten Watz och hans hustrus porträtt jämte epitafiernas inskrifter äro återgifna.

G. m. *Catharina Thuresdotter Gammal*.

Barn: *Hedvig Eleonora*, g. m. faderns efterträdare, prosten Nils Clewberg i Bollnäs, *Catharina*, lägrad af kaptenen vid Hälsinge reg. Joh. v. Wulffen. (USH 1, s. 157.)

10. **Jonas Olai Anthelius** (1665-71), f. i Högsjö, son till dåv. komm., sedan khden Olaus Er. Anthelius i Boteå. Stud. i Upsala i juni 1653. Öfvergick till Åbo univ., aflade där fil. kand. ex. 1663. Från ärkebiskopen ankom i okt. 1662 klagomål, att han i Sigtuna sammanvigtt ett par, som voro besläktade i 2. och 3. grad. consanguinitatis; i anledning häraf blef han af Hsands konsist. dömd till 12 dagars arrest i prubban och priverad till dess saken blef politice utförd (Hdpr. 12/10 1662). Erhöll superintend. P. Steuchii tillstånd att uppehålla nådåret i Boteå efter fadern 1663; apologist i Hsands skola och tillika kapellan i Hsand 1665. Afled 1671.

Tr.: De observationibus quibusdam astrologicis, quibus adjunguntur cum signa runica dierum festorum, tum tabellæ continentis variorum calendariorum collationem, præs. S. *Kexlerus*, Aboæ 1661.

11. **Johannes Abrah. Hernelius** (1673-76), borgareson från Hernösand; med testimonium fr. Hsands gymn. stud. vid Upsala universitet 13 nov. 1669, under namnet *Hernodius*; blef kollega i classis etymologica (2 kl.) i Hsands skola. och uppföres tillika som stadskomm. minister 1673 samt synes aflidit på sommaren 1676, ty höstterminen s. å. är han ej tjänstgörande.

Hans änka *Brita Lind* blef omg. m. eftertr. P. Gropman.

12. **Petrus Petri Gropman** (1678-88), köpmansson, född i Hsand i kvarteret Gropen, genomgick stadens skola och gymnasium och inskrefs i Upsala studentmatrikel 3 sept. 1674 under namnet *Foveander*; kollega i Hsands skolas 1. kl. från och med ht. 1678 till slutet af år 1687; uppgifves ha aflidit 1688.

G. m. företrädarens änka *Brita Lind*, omg. m. khden Er. Sebrelus i Sveg.

Son: *Petrus*, stadskomm. i Sundsvall.

13. **Ingevald Jonæ Ljungberg** (1689-1706), f. af bondeföräldrar i Lungvik, Bjärträ s:n. Från Hsands gymn. stud. i Upsala 12 aug. 1680, prästvigd till adj. i Torsåker 1684, utn. till apologist i Frösö skola 1687, men tillträdde icke tjänsten; kollega i Hsands skolas 3. kl. och tillika stadskapellan 1689. Afled 1 maj 1706.

G. m. *Catharina Hernodia*, dotter af khden i Selånger Anders Hernodius, d. i Hsand 2/10 1740.

Barn: *Anders*, f. 12/11 1686, stadskomm. i Luleå, d. 1729; *Jonas*, f. 25/11 1691, fil. mag., komm. i Gudmundrå-Högsjö, d. 1733; *Catharina*, f. 1699, g. 1) m. handl. P. Hofberg, 2) m. handl. Anders Rynelius i Hsand, d. begr. därst. 24/8 1753.

14. **Laurentius Staaff** (1708-15), f. 1675 i Ljustorp och Stafre by af bondeföräldrar. Efter studier i Hsands gymn. stud. i Upsala 16 sept. 1701, prästv. till adj. i Oviken 1703, kollega i Hsands skolas 1. kl. och tillika stadskapellan 1708, blef lärare i 2. klassen 1712. Afled 30 juni 1715.

G. 10/9 1708 i Brunflo m. *Mätta Oldberg*, dotter af khden Elias O. i Lit samt omg. m. efterträdaren komm. J. Lidiin.

Barn: *Petrus*, fick khden Jöns Huss i Gudmundrå till förmyndare (Hdpr. 25/7 1717); *Elias*, blef handlande i Hsand.

15. **Johan Ol. Lidiin** (1717-29), f. 1686 i Tynderö, fadern: länsmannen Olof Simonsson L. i Skilsåker; stud. 15 sept. 1708. Efter några förordnanden som adj. erhöll han 17 nov. 1716 fullmakt å kapellanstjänsten i Hsand samt kollegatet vid skolans 1. kl., tilltr. med predikan 1 maj 1717 och gifte sig inom året med företrädarens änka, öfvergick till kollegatet i 2. klassen 1722. Då ryssarne pingsttiden 1721 på sina galejor ankommo till Hsand och uppbrände staden, kyrkan och skolan, och alla invånarna sökte fly, begaf sig komm. L. med en del kyrkböcker till skogs och gömde dem undan förödelsen. Han var en mycket driftig man, förfaren i lag och förordningar, men väl fallen för processer och fick många ovänner. Isynnerhet väckte det ond blod, att han om söndagsmorgnarne anställde examination med dagens kommunikanter, dock skedde detta förmodligen på biskop G. Wallins inrådan. Då staden fattat beslut att indraga den ena kapellanbefattningen, uppsade han 24 nov. 1724 sin skolebeställning, så vida han var antagen till ensam kapellan och icke fann sig kunna båda beställningarna bestrida (Hdpr. 24/11 1724). Utn. khde i Sidensjö 1729, tilltr. 1730, se *Sidensjö*.

16. **Matthias Zellenius** (1729-43), f. 1694 i Ramsele, föräldrar: bonden Nils Bartelsson och Ingrid Johansdotter, boende på det enstaka hemmanet Sel (T.). Genomgick Hsands skola och gymn., stud. i Upsala 29 aug. 1715, prästv. 20 sept. 1719 till past.-adj. i Sunne; adj. i Rödön hos khden S. Drake 4 nov. 1720, förordnades han att upehålla nådåret efter honom 16 mars 1722 med något rundligare villkor än under adjunkturen. Sändes 28 mars 1723 att mot halfva lönen förestå komministra-

turen i Ragunda. Nådårspräst efter khden Ursinus i Arnäs mars 1725 och efter komm. Wessler därst. 7 aug. 1728. Han fick 5 maj 1729 konsist. befallning att skyndsamt begifva sig till Hsand för att uppehålla stads-komministerns tjänst, till dess man finge rådrum att besätta beställningen med någon skicklig prästman, hvarvid äfven han i behörig konsideration skulle komma. Den 18 juni s. å. anhåller han om konsistorii utslag, och som han ej allenast en lång tid varit in ministerio och blifvit på åtskilliga orter transporterad, utan ock äger goda ämbetsgåfvor med vackert loford om sitt välförhållande, som ock vid valet fått af de närvarande de flesta vota, beslöts att han vid sacellanien här i staden skulle blifva bibehållen och behörig fullmakt därå meddelas. Han blef 1741 anklagad att ha varit drucken, men vid ransakningen vid rådstugurätten förklarade angifvaren handl. Petter Sund sig icke ha menat Z. varit drucken af öl, brännvin och starka drycker, utan af bekymmer.¹ Hans hustru uppgaf, att han aflidit 1 maj 1743 efter en kort sjukdom, men tre borgare anmälde hos Konsist., att sådant ej var sant; vid undersökningen härom kunde ej några bevis förebringas, att han aflidit före 1 maj. Två gummor intygade inför magistraten, att han ännu lefde mellan kl. 5 och 6 om morgonen. (Hdpr. 2/3 1744.)

G. 1721 m. *Catharina Fougt*, dotter till guldsmeden Joh. F. i Hsand.

Barn: *Ingrid Johanna*, f. 5/4 1723 i By, Rödön, d. begr. i Hsand 18/1 1743; *Nils Zellén*, f. 30/12 1724 i Arnäs, jur. d:r, adlad af *Zellén*, v. president i Svea hof-rätt, ledamot af Högsta domstolen, d. 18/7 1806; *Christina*, f. 1729, g. m. körsnären Anders Lööf, d. 1816; *Johannes*, f. i Hsand 29/6 1731; *Abraham*, f. 14/6 1734, tenngjutare i Hsand, en fyllerist af värsta slag.

17. Mag. **Erik Jonæ Sylvin** (1745-60), vald till komm. i Hsand 8 sept. 1744, tilltr. 1745; utn. khde i *Neder-Kalix* 3 juli 1760, tilltr. genast.

18. **Olof Holmberg** (1761-68), utn. stadskomm. i Hsand 15 okt. 1760, tilltr. 1761; utn. khde i *Resele* 9 jan. 1768, se *Resele*.

19. Mag. **Nils Jonæ Bredberg** (1768-71), f. 1736, son af khden i Ljustorp Jonas B., blef stud. i Upsala 1753, fil. mag. 1761, prästv. till faderns adj. s. å., valdes 4 apr. 1768 till komm. i Hsand. Valet öfverklagades under beskyllan för röstvärfning, men rådhusrätten dömde de anklagade oskyldiga och framhöll, att anklagarne låtit förleda sig af en listig advokat, och Bredberg fick fullmakt på tjänsten 11 juni s. å. Han afled af lungshot i sitt föräldrahem 22 febr. 1771, dit han kort förut rest på besök. »En lärd, nitisk och behaglig präst.» (T.)

¹ *Gynther* m. åberopande af rådsturättens protokoll.

G. 19/1 1770 m. *Catharina Unæa*, f. 3/3 1747, dotter af lektor. Jakob U., erhöll dubbla nådår, omg. m. græcæ lektorn Isak Biberg, d. 31/3 1823.

Tr.: Jus jurandum divinum ex Hebr. 6: 13, præ. *L. Hydrén*. Ups. 1756. – An interitus mundi quædam indicia in globo terraqueo sint obvia?, præ. *J. G. Wallerius*, ib. 1761.

20. Mag. **Erik Svedbom** (1773-83), f. 4 febr. 1731 i Nätra, son af bonden och kyrkvärden Jonas Månsson i Svedjeby, stud. i Upsala ht. 1754, promov. fil. mag. 1761; kort därefter prästv. i Sthlm, där superintend. Kiörning då befann sig, till adj. åt khden Törnsten i Njurunda, därefter adj. åt sin farbroder khden i Hede Nils Svedbom samt åt prosten d:r Ramström i Nordingrå. Kallades af konsist. att 1772 förestå 2:dra nådåret efter sin afl. svåger komm. Bredberg och utnämndes till stadskomm. efter honom 18 jan., tilltr. 1773. Redan vid denna tid ansågs denna tjänst ganska betungande och som en af de mest kräfvande af stiftets sacellanier. S. afled 28 apr. 1783.

G. 1/7 1773 m. *Anna Magdalena Unæa* f. 4/2 1750, dotter af lektor Jakob U.; omg. 21/11 1790 m. handl. Joh. Clausén i Hsand.

Barn: *Jakob*, f. 15/12 1774, d. 3/5 1775. *Catharina Margareta*, f. 7/7 1776, g. 1) m. lektor P. A. Hellzén, 2) lektor O. F. Forsberg, d. i Stockholm 28/1 1854; *Jonas*, f. 23/6 1778, rektor vid Hsands triv. skola, d. 1864; *Erik*, f. 18/6 1781, d. 10/7 1781.

Tr.: De cura principis circa munera conferenda, præ. *L. Dahlman*. Ups. 1759. – De experientia artificiale leviter adumbrata, præ. *I. Duræus*, ib. 1761.

21. **Daniel Widén** (1785-91), f. i Vibyggerå 1743, fadern bonde, stud. vt. 1767, prästv. i Sthm 14 febr. 1770 på kallelse af prost P. Wassenius i Torp, högmässopred. i Hsand 16 jan. 1782, komm. här 5 nov. 1783, tilltr. 1785. Han måste, efter ett års tjänst, på grund af försvagad hälsa underhålla medhjälpare, hvartill hela lönen åtgick, hvarföre en del af den egendom, som i arf tillfallit hans hustru, fick tjäna till familjens underhåll. Han afled 23 mars 1791 af lungdot.

G. 28/9 1784 i Hsand m. *Margareta Märta Holmbom*, dotter af lektor, sedermera khden i Själevad P. Holmbom; K. Maj:t beviljade änkan två nådår 22/12 1791; hon d. i Hsand 26/5 1809.

Barn: *Christina Catharina*, f. 6/7 1786, d. 14/9 s. å.; *Carl Erik*, f. 29/11 1788, högmässopred. i Hsand, se nedan n. 19.

22. **Carl Petter Strinnholm** (1793-96), f. 23 maj 1758 i Nordingrå, son af landsfiskalen Magnus Str. och Magdalena Bring, boende i Salsåker. Stud. i Upsala vt. 1778, v. kollega i Hsands triv. skola, prästvigd 8 aug. 1784 och tilltr. högmässopred. befattningen i Hsand 1785, utn. stadskomm. härst. 1792, tilltr. 1793. Hans broder, Anders Magnus

f. 1755, blef landtmätare och var fader till historieskrifvaren med samma namn. Komm. Strinnholm afled 9 apr. 1796.

G. 7/12 1788 m. *Brita Helena Lindström*, rådmansdotter, benådad med ett extra nådår 20/10 1796; omg. 4/11 1799 m. stadskassören, kronolänsm. Nils Blom på Orsill i Timrå.

En son, *Jonas*, f. 1788, d. 1789.

23. **Henrik Jacob Berlin** (1798-1807), utn. stadskomm. 31 dec. 1796, tilltr. 1797, tillika v. past. i Hsand 6 jan. 1804, utn. khde i Resele 23 dec. 1805, tilltr. 1807. Se *Resele*.

24. **Per Gerdlund** (1808-13), högmässopred. i Hsand, utn. komm. härst. 3 febr. 1808, tillträdande khde i Lit 1 maj 1813. Se *Lit*.

25. Mag. **Johan Sarnuel Thelaus** (1814-20), komm. i Hsand 1814, tillika v. past. s. å., tilltr. khde i *Anundsjö* 1 maj 1820.

26. Mag. **Joseph Backlund** (1821-26), högmässopred. i Hsand, utn. komm. härst. 3 febr. 1821 med uppdrag att därjämte biträda vid pastoralvården; utn. khde i Skön 8 sept. 1824, tilltr. 1 maj 1826. Se *Skön*.

27. Dokt. **Pehr Calwagen** (1826-36), utn. stadskomm. 15 juni 1825, tilltr. 1826, v. pastor 1827; utn. khde i Luleå 1833, tilltr. 1836, se *Luleå*.

28. **Gustaf Ulin** (1836-44), utn. stadskomm. 2 sept. 1835, tilltr. 1836; utn. komm. i Ullånger 9 febr. 1842, tilltr. 1844. Se *Nordingrå*.

29. **Nils Choræus Franzén** (1844-56), f. 11 sept. 1811 i Sthm, son af biskop F. M. Franzén i hans andra gifte m. Sofia Chr. Wester, änka efter lektorn vid Carlberg, skalden Mich. Choræus, efter hvilken han erhöill namnet. Stud. i Upsala 1830, prästv. 1837 till adj. åt sin fader, konsist. amanuens 1838, utn. stadskomm. i Hsand 1843, tilltr. 1844. Allt det själfulla, fina och skygga, som låg i det franzénska släktdraget, fanns hos honom förenadt. Han var mycket omtyckt för sina vackra predikningar. På grund af tilltagande bröstlidande företog han på en broders bekostnad en utrikes resa våren 1856, men afled därunder i Kiel 5 juni s. å. Ogift.

30. Dokt. **Johan Widén** (1857-60), t. f. 19 mars 1856 att uppehålla komm. tjänsten i Hernösands och Hernö förs., utn. till ordin. komm. 8 juni 1857; utn. teol. lektor och prebendekhde i Häggdånger 5 nov. 1859, tilltr. 1 maj 1860. Se *Teol. lektorer*.

31. **Erik Johan Nordling** (1860-69) tillträdande stadskomm. i Hsand 1 maj 1860, hospitalspred. 1865, utn. khde i Njurunda 23 mars 1869, tilltr. genast, se *Njurunda*.

32. Dokt. **Johan August Immanuel (Manne) Sundelin** (1869-80), f. 19 jan. 1841 i Vilhelmina lappmarkssocken; föräldrar: past.adj. därst. sedermera khden i Stensele Uno Aug. Sundelin och Katarina Lovisa Grönlund. Vid 13 års ålder intogs han jämte sin äldre broder Per Alfred ht. 1854 i Umeå 6-klassiga läroverk, öfvergick ht. 1856 till Hsands gymn. och blef stud. i Upsala vt. 1860; efter aflagda examina och erhållen åldersdispens prästv. i Sthm 24 jan. 1863, förordn. 18 följ. febr. till pastorsadj. i Frostviken¹ och efter ett halft års verksamhet där 29 juli förordn. till vice stadspredikant i Östersund; konstituerad 13 apr. 1864 att från 1 påföljande maj vara predikant vid Graninge bruk med tillhörande församling; förordn. 21 febr. 1866 att från 1 maj vara högmässopred. och v. pastor i Hsands stad och Hernö församl. pastorat, tillika lasarettspred. 1 jan. 1867-18 maj 1876 samt v. komm. 9 juni 1869-1 jan. 1870; komm. i Hsands och Hernö förs. 6 dec. 1869, tilltr. 1 jan. 1870 och erhöll förordn. att äfven efter tilltr. bestrida pastoralvården inom pastoratet. Folkskoleinspektör inom Ångermanlands södra och östra kontrakt samt Boteå pastorat åren 1872-76; ledamot i styrelsen för Västernorrlands läns döfstumskola 1872-79; predikant vid prästmötet i Hsand 1877. Kallades 1878 som profpredikant vid besättande af den lediga khdebefattningen i Jönköpings stads- och Ljungarums landsförsamlings pastorat och erhöll därå kungl. fullmakt 11 juli 1879, tilltr. 1 maj 1880. Det förtroende och den sympati, han i rikt mått vunnit under sin tjänstgöring inom födelsestiftet, följde honom till hans nya verksamhetsområde. Han valdes af Tveta kontrakts präster till kontraktsprost 1882, och vid biskopsvalet efter J. Andersson hedrades han 1894 af stiftets prästerskap med 3. förslagsrummet. Var predikant vid prästmötet i Växjö 1887 och hade förtroendet att representera stiftets präster vid de allmänna kyrkomötena 1893, 1898,

¹ Huru torftigt ett herdatjäll kunde te sig äfven i senare tider, fick han erfara redan vid sitt första förordnande till Frostviken. Prästgården bestod af en liten stuga med ett rum och kök samt en liten förstugukammare. I det större rummet, som innehades af pastor, fanns ej annan lämpligare plats för ministerialböckerna och hans eget bokförråd än på de öppet framträdande takbjälkarna. Förstugukammaren, som uppläts åt adjunkten, hade ej utrymme för mer än en säng, ett bord och en stol, så att kofferten, som fick tjänstgöra som byrå och klädska, måste ställas under bordet, hvadan adjunkten vid sina skrifgöromål måste placera sina ben på hvardera sidan af bordet. I hela huset saknades för öfrigt all beklädnad å väggarna. (J. A. I. Sundelin: En minnesteckning af *K. Sundelin*. Sthm 1911, som varit vår väsentligaste källa och till hvilken vi hänvisa.)

1903, 1908 intill det sista 1909, efter hvars högtidliga öppnande han nedlades på sin dödsbädd och afled 27 nov. 1909 på diakonissanstaltens sjukhus vid Ersta. Teol. dokt. 1907. LNO 1885, KNO 2 kl. 1905.

Från föräldrarne hade han mottagit arvet af de bästa naturgåfvor, och den uppfostran han i hemmet åtnjöt, om ock rik på försakelser, var ägnad att ingjuta fromhet och gudsförtröstan hos honom och leda de goda anlagen till ordning och arbetsamhet. Redan som student, då han såsom viatikant lät höra sig i Lycksele kyrka, gjorde hans predikan sådant intryck, att åhörarne yrkade på dess utgifvande. Denna så tidigt framträdande förmåga, att hvar och när han förkunnade ordet samla andäktigt lyssnande åhörare, behöll han hela lifvet. Han blef aldrig utpredikad, ty hans förkunnelse, som framvällde ur en varm öfvertygelse och en växande fond af kristlig lifserfarenhet, blef med åren allt rikare och märgfullare. Hans verksamhet åstadkom också alltid en uppräckning äfven i de församlingar, där den varade kortare tid. Själavården var för honom hufvudsak, men äfven för prästens öfriga åligganden räckte hans intresse och arbetsförmåga. Så kunde han midt under de stränga bestyr, som medföljde hans befattning i Hsand, år 1873 aflägga en pastoral-examen, som i Nya Testamentets exegetik bedömdes med högsta betyget. Han hade som pensum uppgifvit hela Meyers vidlyftiga kommentar. S. lämnade i de församlingar, inom hvilka han verkat, ett ljusst och tacksamt minne. Hvad han varit för Hsands församling visade sig tydligt vid afgangstiden för den ångare, som skulle föra honom och hans familj till det nya arbetsfältet: hela kajområdet vimlade af folk från alla samhällsklasser, att det med en viss sanning kunde sägas, att hela staden var samlad för att säga de afresande farväl. Han ligger jordad å Jönköpings kyrkogård under en af församlingarna där rest tilltalande minnesvård.

G. 9/8 1864 m. *Fanny Catharina Gröndahl*, f. 5/10 1844 i Hsand, dotter af stadsläkaren Moses Gröndahl och Anna Christina Molin, d. 7/10 1909 i Jönköping.

Barn: *Esther Elisabeth*, f. 31/1 1866 i Hsand, d. 13/6 1892 i Jönköping; *Ernst Immanuel*, f. 29/9 1867, d. 30/3 1868; *Fanny Maria*, f. 29/12 1868, d. 20/1 1869; *Lydia Maria*, f. 21/4 1870, bosatt i Jönköping; *Ernst Natanael*, f. 30/7 1871, d. 8/5 1899; *Elin Sofia*, f. 17/10 1872, bosatt i Jönköping; *David Ansgarius*, f. 19/2 1874, maskinist i Kongostatens tjänst, d.; *Martin Samuel*, f. 8/5 1875, komm. i Vintrosa; *Anna Irene*, f. i Jönköping 15/8 1880, lärarinna vid högre flickskolan i Lidköping; *Herman Gabriel*, f. 7/6 1885, kapten vid Jönköpings reg.

Tr.: Högmessopredikan på juldagen, hållen i Lycksele kyrka 1860. Umeå 1861 (anon.). - Högmessopredikan på nyårsdagen 1861. Ib. 1861 (anon.). - Söndagsnåd och söndagssynd af *Fr. Ahlfeld*. Öfvers. Hsand 1866. - Den kristliga familjen af *Fr. Ahlfeld*, öfvers. ib. 1867. - Magistratspredikan, hållen i Hsands domkyrka d. 15 jan. 1867. Ib. 1867. - Ett christligt hem. Högmessopredikan på midsommardagen 1869. Ib. 1869. - En christens förnämsta omsorg. Bevekande skäl för en människa att gifva

akt på sina ord. Marias besök hos Elisabeth. Trenne högmessopredikningar. Ib. 1870. - En böndagsspegel. Högmessopred. på Andra Böndagen, 7 maj 1871. Ib. 1871. - Predikan på tredje prestmötesdagen (den 30 aug. 1877) (i Hsands Prestmöteshandl. 1877). - Den lidande sanningen. Högmessopred. på femte sönd. i fastan 1879. Ib. 1879. - Med Gud, och med hvarandra. Högmessopred. på Annandag pingst, 17 maj 1880. Ib. 1880. Deesutom predikn., andliga tal m. m., särskildt utgifna eller i predikosamlingar. Minnesteckning öfver biskop J. Andersson, tal vid prestmötet i Vexjö 1896.

33. **Johan Gustaf Dixelius** (1881-84), komm. i Neder-Kalix, utn. komm. i Hsand 26 apr. 1880, tilltr. 1881, tillika v. pastor; utn. khde i Anundsjö 7 jan. 1884, med afsked från komministraturen i Hsand fr. 1 juni 1884, mottog på förordn. Anundsjö pastorat s. d., se *Anundsjö*.

34. **Petrus Englund** (1885-91), utn. komm. i Hsand 19 juli 1884, tilltr. 1 juni 1885; utn. khde i Indal 6 juli 1889, tilltr. 1 juni 1891, se khdar i *Indal*.

35. **Anton Lundström** (1891-96), teol. kand., v. pastor i Hsand 22 maj 1884-1 maj 1896, befullm. komm. i Hsand 15 mars 1890, hvilken tjänst han på förordnande uppehöll fr. 1 juni 1890-1 maj 1891, då tjänsten fullt tillträdde. Tillträdde Arnäs pastorat 1 maj 1896. Bland hans åligganden under tjänstetiden i Hsand tillkom honom att jordfästa biskop L. Landgren.

36. **Anders Josef Källander**, (1896-1902), f. 15 dec. 1861 i Skara; föräldrar: bryggaren Johannes Andersson och Betty Lundgren.¹ Efter mogenhetsex. i Skara 24 maj 1887, stud. i Upsala ht. s. å.; sedan han där aflagt erforderliga teologiska examina och folkskollärarex., prästv. 6 juni 1890 för Hsands stift och förordn. till kapellpred. vid det i Sköns församling nybildade Skönsmon, hvars första komminister han blef 1 okt. 1892, med tilltr. 1 nov. s. å. Vid ett kontraktmöte, som Medelpads prästerskap höll i Hässjö 26 aug. 1895 och vid hvilket biskop Martin Johansson äfven var närvarande, höll komm. Källander ett föredrag »Om prästens kyrkliga sinne», hvilket riktade uppmärksamheten på hans djupare andliga gåfvor och inom kort föranledde hans kallande till stiftsstadens, där han utnämndes till komm. 22 febr. 1896 och tilltr. 1 maj s. å.; tillika v. pastor i Hsand 1 juni 1896-30 aug. 1902 samt fångelsepred. 1 juni 1896-15 sept. 1902. En mera omfattande verksamhet väntade honom, då han 1 sept. 1902 tilltr. den vice pastorstjänst vid Upsala domkyrka,

¹ En liten inblick i föräldrahemmet och om den religiösa stämning, som där var rådande, har han gifvit i en uppsats: *knitt religiösa arv»* (Hågkomster och livsintryck av svenska män och kvinnor, 3:c saml., Upps. 1923, S. ISO).

hvertill han blifvit kallad; tillika pred. vid Samariterhemmet 1 maj 1903-30 sept. 1905. Utn. tjänstg. e. o. hofpredikant 19 maj 1906. Khde i Hedvig Eleonora förs. i Sthm 2 apr. 1909, tilltr. 1910. Ledamot af diakonistyrelsen sedan 1910, af Sthms folkskoledirektion och Sthms Stadsfullmäktige, v. ordförande i Samariterhemmets styrelse, ledamot af Prästsällskapets styrelse, m. m. OIISGbmt 1907, LNO 1919.

G. 22/11 1892 m. *Ester Anna Holmlin*, f. i Trosa 25/8 1862, dotter till khden Lars August H. och Elisabet (Betty) Uddén.

Barn: *Erik Efraim*, f. i Skön 13/9 1893, d. 14/8 1897; *Josef Harald*, f. 20/1 1895, e. o. hofrättsnot.; *Ingrid Mirjam*, f. i Hsand 30/9 1896, teol. stud.; *Josef Gunnar*, f. 12/11 1897, kontorist; *Erik Josef*, f. 5/5 1900, kontorist; *Ester Helfrid Gabriella (Ella)*, f. i Upsala 31/1 1905.

Tr.: Den välsignade bland kvinnor. Predikan i Hsands domkyrka, Maria Bebådelsedag 1899. Hsand 1899. - Hvad fattas vår ungdom? Predikan. Ib. 1900. - Jesus, vännen i lif och död. Afskedspredikan i Hsands domkyrka d. 14 sept. 1902. Ib. 1902. - Du och din Frälsare. Predikningar. Upps. 1904. - Predikningar Bd 1, 2. Upps. 1909-1910. - Församling och tro. En årgång nya predikningar. Sthm 1914. - Under prøfvotider och svåra strider. Sju tidspredikningar. Ib. 1914- - Att upplefva Gud. En samling predikningar. Sthm 1922. - Ungdom och renhet. Föredrag vid ungdomsmöte i Upsala 15 jan. 1905. Gäfle 1905; uppl. 2-7, 1905-19. - Ett större antal småskrifter, föredrag och predikningar, däribland: Svenskt församlingsliv under 1800-talet. Sthm 1912. - Danskt och svenskt kyrkoliv. En jämförelse till självpröfning för svenska präster. Ib. 1917. Om revision av Handbok för svenska kyrkan. Ib. 1920.

37. **Axel Simeon Sandin** (1903-10), 2. komm. i Piteå landsförs., utn. stadskomm. i Hsand. 21 mars 1903, tilltr. genast, tillika fängelse- och lasarettspred. s. å., utn. khde i *Piteå landsförs.* 2/1 1910, tilltr. genast.

38. **Johan Gustaf Bäckman** (1910-19), f. i Hsand 25 okt. 1866; föräldrar: seminarieadjunkten Jonas B. och Maria Fredrika Elfsberg. Efter studier i Hsand stud. i Upsala ht. 1887. Efter aflagda teologiska examina samt folkskollärareexamen prästv. 31 maj 1894; tjänstg. som past. adj. och v. pastor i Torsåker, past.adj. i Ragunda, v. pastor i Vilhelmina, past.adj. i Lycksele, v. komm. och past. adj. i Skön; utn. kapellpred. i Trehörningsjö 25 aug. 1899, tilltr. 1900; komm. i Hsand 22 okt. 1910, tilltr. genast, tillika lasarettspred. 1 maj 1913. Senare utn. till khde i Åsele 1918, m. tilltr. 1919.

G. 14/6 1899 m. *Anna Valfrida (Frida) Lönnkvist*, f. i Frösthult 14/10 1869, dotter af komm. i Veckholm Johan Olof Ahlin och Erika Margreta Mallmin.

Fosterdotter: *Karin Gunhild Hasselberg*, f. i Adolf Fredr. förs. i Sthm 11/3 1900.

ANDRE STADSKOMMINISTRAR.
1647-1723.

1. **Magnus Simonis Blix** (1647-48), blef sistn. år kapellan i Ragunda, sist khde i Tuna pastorat, se *Tuna*.

2. **Olaus Thomæ Cellnerus**, Ang. (1648-59), inskrifven med detta tillnamn i Upsala studentmatrikel 12 nov. 1647; tjänstgjorde här 1648-59 som kollega i etymologiska (2:dra) klassen i Hsands skola, upp-bärande 20 t:r spl i lön, men omtalas senare såsom den där »från vett och skäl kommin är».

G. m. *Barbro Matsdotter*, dotter af khden Matthias Olai i Torsåker och änka efter komm. i Boteå Erik Edvardi Lecombius. (Ådb 1664.)

3. **Petrus Nicolai Berghemius** (1660-62), kallar sig i dec. 1660 h. t. notarius och stadskomminister i Hsand, men afsade sig i juni 1662 sistnämnda befattning. (Hdpr. 1662.) Sist khde i *Undersåker*.

4. **Matthias Nicolai Lochnæus** (1662-72), var kollega i 3 kl., då han efter Berghemius i juni 1662 utnämnes till stadssacellan »och behåller collegatum som tillförendhe». - Sist khde i *Gudmundrå*.

5. **Eric Christoph. Hellberg** (1672-87), stadskomm. 1672, från år 1674 tillika kollega i 3 kl. Tillträdde Ljustorps pastorat 1687. Se *Ljustorp*.

6. **Daniel Joh. Hernodius** (1687-92), f. 1660, son af skolans rektor Johan H., blef stud. i Ups. 1 mars 1679, kollega i 1:sta klass 1687, stadskomminister och hospitalssyssloman i Hsand s. å. Förmodligen död 1692.

G. m. *Gertrud Wallenia*, dotter till khden i Gudmundrå Måns W. Hon blef 6/10 1695 i Sollefteå omg. m. sederm. komm. därst. Stigelius Noræus.

7. **Ericus Sebrelus** (1693-1712), komm. i Hsand, tackar konsist. i skrifvelse 13 sept. 1693 för sin gunstiga befordring till collegatum primæ classis här i Hsands trivialskola efter Dan. Hernodius och frågar, hvem tjänsten skall förestå under hustru Gertruds nådår, och synes dn Sebrelus icke vilja classen emottaga förrän nådåret expirerar. Res.: Om icke S. vill nu strax tjänsten emottaga emot en viss accorderat wederkänslo för dess omak (det Ven. Consist. tycker nog vara 50 daler kmt)

och en annan skall förestå nådåret, så blifver vicarius närmast att njuta tillträde till tjänsten än dn. Sebrelius. Han blef kollega i 2:dra klassen 1708. Utn. af K. Maj:t till khde i Sveg 1710, tilltr. 1712. Se *Sveg*.

8. **Laurentius Andreae Engman** (1712-21), f. i Ljustorps s:n 1680; bondson från Föske by; stud. i Upsala 2 nov. 1706, adj. i Nora 1708, kollega i 1 kl. i Hsands triv.skola och tillika stadskomminister 1712, förflyttades till kollegatet i 2 kl. 1715. Han afled 30 apr. 1721.

G. m. *Anna Fisk*, dotter till kapellanen Johan Fisk i Sollefteå; d. begr. 21/3 1766 i Hsand, 89 år.

Barn: *Anders*, f. 1710, stud. 1740, informator i Multrä, d. i Ed 13/4 1794, 84 år; en dotter.

HÖGMÄSSOPREDIKANTER OCH DOMKYRKOADJUNKTER.

1. **Petrus Thelaus** (1714-18), f. 1663 i Helgum, där fadern Erik Th. då var komm., sedan pastor i Ramsele. Efter att en längre tid ha vistats i Dalarne ss. lärare, återkom han till hemorten, prästv. i Hsand 1713, blef kollega i stadsskolans 3 kl. 1714 samt högmässopred. och v. pastor. År 1717 27 apr. inkom han i konsist. »begärandes den vacanta sacellarien i Piteå efter mag. Ericus Molin, som nyligen blifvit döder». Res.: Såsom rector mag. Wallin har hört högw. hr biskopens utlåtelse och samtycke härtill, alltså gifvo samtliga Consistoriales sitt bifall, härvid önskan- des honom, hr Pet. Thelaum, mycken lycka och Välsignelse till densamma beställningen (Hdpr.). Se Komministrar i *Piteå* landsförs.

2. **Lars Offerdalin** (1719-28) nämnes som högmässopredikant och vice pastor jämte sin kollegatjänst i skolans 3. kl. Tillträdde 1728 kommin. i *Bygdeå-Nysätra* (Hdpr. 30/4 1719).

3. Mag. **Nicolaus Nic. Granbaum** (1730-37), kallad till superintendent Sternells medhjälpare juni 1730; nämnes v. pastor de följande åren till 1737, då han blef gymn. adj. och konsistorienotarie. Sist 2:dre teol. lektor, se *Lektorer*.

4. **Jonas Nordvall** (1737-44), aflade prästexamen 14 juni 1737, kallad till adj. i Hsand, kallas högmässopred. ännu 1743, då han uppsattes på förslag till det lediga Öfver-Kalix pastorat, till hvars khde han utnämndes med tilltr. 1744. Sist khde i *Råneå*.

5. Mag. **Nicolaus Sund** (1744-48), högmässopred. fr. 1 maj 1744, tillika kollega i Hsands skolas 3. kl. 1745, konrektor därst. 1748. Sist prost och khde i *Umeå*.

6. Mag. **Olaus Jonæ Genberg** (1748-51), adj. i Säbrå 1744, högmässopred. i Hsand och v. konsist. notarie 1748, konrektor 23 apr. 1751, sist prost och khde i *Offerdal*.

7. Mag. **Samuel Er. Huss** (1751-62), högmässopred. och v. pastor i Hsand 1751; komm. i Gudmundrå-Högsjö 18 nov. 1761, tilltr. 1762. Sist khde i *Oviken*.

8. Mag. **Nils Henr. Berlin** (1762-74), högmässopred. och vice past. i Hsand 1762, tillika kollega i 1. kl. 1771 och i 2. kl. 1774, konrektor 1780, utn. khde i Anundsjö 1785, men afled i Hsand före tilltr. Se *Anundsjö*.

9. Mag. **Daniel Frisendahl** (1774-77), teol. kand. 1773, v. pastor och högmässopred. 1774, apologist i Hsands skola 1777. Då mag. Frisendahl från sin högmässopred.-tjänst utnämndes till apologist, anhöll församlingen, att vid predikantssysslans återbesättande få utnämningssrätt. Præsul behagade härvid erinra om pastors rättighet att kalla adjunkt; men han förklarade sig villig att efterlåta sin rättighet. Men härigenom uppkom mycket krångel och bråk vid kyrkostämmorna, enär några ville ha mag. Norberg, andra mag. Öhrling till högmässopredikant. (*Gynther*, cit. Hsands kyrkorådsprot. 28/10 1777.) Utn. 27 aug. 1783 till khde i *Ragunda*.

10. Dokt. **Henrik Hasselhuhn** (1778-79), högmässopred. 1778, v. konsist. not. s. å., ordin. konsist. notarie 1781, tillträdde khdebefattningen i Sollefteå 1 maj 1789. Se *Sollefteå*.

11. **Bengt Engmark** (1779-82), f. aug. 1747, bondson från Mörsil, prästv. 1771, utn. högmässopred. i Hsand hösten 1779, befullm. komm. i Undersåker. d. i Hsand 1 febr. 1782 före tillträdet.

12. **Daniel Widén** (1782-85) konstituerad 16 jan. 1782 att vara högmässopredikant, komm. i Hsand 1783, tilltr. 1785; se ofvan komm. n. 21.

13. **Carl Petter Strinnholm** (1785-93), se komm. i Hsand n. 22.

14. Mag. **Henrik Jacob Berlin** (1793-98), fil mag. 1791, prästv. 9 dec. 1792 till högmässopred. i Hsand, tilltr. 1793; tillträdande stadskomm. härst. 1798. Sist khde i *Resele*.

15. **Anders Nordholm** (1798-1804), prästv. i Hsand 4 sept. 1785 till adj. åt stadskomm. Dan. Widén, tillika vik. i Hsands skolas 1. kl. läsåret 1785-86, nådårspred. efter. C. Strinnholm 1797, högmässopred. 1798, utn. sockenpred. i Fjällsjö och Bodum 5 juli 1804, se *Ramsele*.

16. **Pehr Gerdlund** (1805-08) utn. högmässopred. aug. 1805, stadskomm. i Hsand 3 febr. 1808, se ofvan n. 24, sist khde i *Lit*.

17. **Jonas Lindström** (1808-12), f. 9 nov. 1779 i Hsand, son af vaktmäst. M. Lindström, stud. i Upsala vt. 1802, reste om hösten 1804 till Åbo univ., där han 1806 undergick fil. kand. ex., prästv. 17 febr. 1807 att tillsvidare biträda i Hsands och Säbrå församl. Högmässopred. 1808, tillika v. kollega i triv. skolans 2. kl. 1810. Han afled allmänt saknad 9 dec. 1812, endast 33 år 1 mån. gammal.

G. 25/9 1810 m. *Elisabeth Ulrika Westman*, f. 10/1 1784, dotter till v. borgmäst. och rådmannen i Hsand Adolph W. och Christina Margareta Söderberg; d. vid Rosersbergs kungsgård, Upl. 13/7 1855.

Son: *Adolph Ulrik*, f. 13/6 1811, fil. mag. 1839, kollega i Klara skola i Sthm, donerade ej obetydliga summor för välgörande ändamål, d. 24/5 1862.

Tr.: De anthropomorphismo, præ. *J. A. Quiding*, Aboæ 1805. - De optima historiam universalem, præsertim antiquam, proponendi methodo, præ. *F. M. Franzén*. Ib. 1806.

18. **Erik Sjöding** (1812-13), högmässopredikant i Hsand 1812, v. komm. därst. m. pastoralvård 31 mars 1813; v. past. i Häggdånger 1843, komm. i Arnäs 1818; sist khde i *Öfver-Luleå*, där han tillträdde 1 maj 1831.

19. **Carl Erik Widén** (1813-15), f. 29 nov. 1788 i Hsand, son till stadskomm. Daniel Widén. Stud. vt. 1808, prästv. 14 jan. 1813 till högmässopred. i Hsand. Förordn. att biträda biskopen i själa- och pastoralvården i Säbrå 4 okt. 1815, v. pastor därst.; se nedan n. 21.

20. Mag. **Joseph Backlund** (1815-21), v. konsist. notarie, utn. tillika till högmässopred. 4 okt. 1815; utn. till stadskomm. 3 febr. 1821, se ofvan. Sist khde i *Skön*.

21. **Carl Erik Widén** (1821-23), ånyo konstituerad till högmässopred. mars 1821. Han omkom genom drunkning i norra stadsfjärden 4 aug. 1823.

22. **Harald Löfstedt** (1823-40), utn. högmässopred. i Hsands stad 26 nov. 1823; utn. komm i Själevad, tilltr., 1840; sist khde i *Gudmundrå*.

23. **Pehr Erik Bylund** (1840-51), högmässopred. i Hsand fr. 1 maj 1840 och förordn. att biträda vid pastoralvården, v. pastor s. å. och tillika fängelsepred.; utn. khde i *Bygdeå*, där han tilltr. 1 maj 1851.

24. **Carl Johan Blix** (1851-52), f. 6 okt. 1808 i Ed; föräldrar: komm. och v. pastorn därst. Anders Blix och Brita Helena Näsmark; stud. vt. 1828 i Upsala; prästsv. i Säbrå kyrka 6 juli 1834 till adj. åt sin fader i Sollefteå-Ed; nådårspred. efter honom 1841, past. adj. i Säbrå 1844 åt biskop Franzén och biträdande vid pastoralvården därstädes, erhöll v. past. titel 1846, afl. past. ex. i maj 1849; högmässopred. fr. 1 maj 1851, men afled redan 9 nov. 1852. Synnerligen saknad såsom en utmärkt prästman. I en runa öfver honom tecknas han¹: »Med rika andens gåfvor, han trogen bland oss gick och löste tviflets frågor i orons ögonblick. Hans lefnad, som hans lära var lutersk christendom, han var en man af ära, en Jonathan så from, Hans sak var Guds. Den förde han ut i Jesu namn och slumradt hjärta rörde till lif ur sömnens famn.»

G. m. *Christina Österholm*. f. 28/1 1816 i Gådeå, Säbrå, dotter af faktorn Joh. Österholm och Christina Norberg, d. i Junsele 19/1 1905.

Barn: *Anders Johan*, 27/8 1842, khde på Alnön; *Christina Helena*, f. 21/7 1844, telegrafassistent, pensionerad, bor i Hsand; *Frans Abraham*, f. 20/4 1846, khde i Ytterlännäs, emeritus 1922; *Magnus Gustaf*, f. 25/12 1849, med. professor i Lund, d. ss. universitetets rektor 14/2 1904.

Tr.: D:r Martin Luthers Huspostilla, öfvers. af *C. J. Blix*. Uppl. 1-17. Falun Sthm 1840-74.

25. **Johan Christoffer Ruuth** (1853-59), förordn. 17 nov. 1852 att i ämbetet biträda h. h. biskopen ss. pastor i Hsands stads- och Hernö landsförs., d:o 11 febr. 1853 att vara högmässopred. och förestå pastoralvården därst.; utn. khde i *Stöde* 4 juni 1859, tilltr. genast.

26. **Johan Israel Næslund** (1859-66), högmässopred. och v. pastor i Hsand och Hernö förs. 13 juli 1859, utn. khde i Näs pastorat 9 dec. 1864, tilltr. 1866. Sist khde i *Ragunda*.

27. Dokt. **Johan August Immanuel Sundelin** (1866-69), se Stadskomministrar i Hsand n. 32.

¹ Hsandsposten 1852 n:r 47.

28. **Frans Abraham Blix** (1870-72), pred. vid länsfängelset i Hsand 3 jan. 1870; tillika biträdande åt komm. vid domkyrkoförs. från 23 febr. s. å., samt t. f. pastor därst. några veckor sommaren 1871. T. f. brukspred. vid Graninge fr. 1 maj 1872. Sist khde i *Ytter-Lännäs*.

29. **Johannes Arbman** (1872-75), pastors. adj. i domkyrkoförs. och tillika fängelsepred. fr. 1 maj 1872, förestod pastoralvården i Hsand några veckor under åren 1872, 73 och 74, utn. komm. i Hackås 25 jan. 1875. Sist khde i *Åsele*.

30. **Gustaf Höijer** (1875-76); pastorsadj. i Hsand 18 aug. 1875; utn. 29 dec. s. å. till 2. komm. i Piteå landsförs. Sist khde i *Skellefteå*.

31. **Petrus Englund** (1876-84), utn. hospitalspred. i Hsand, tilltr. 1 maj 1876, domkyrkoadj. 19 jan. s. å., ordin. komm. i Hsand 21 juli 1884. Sist khde i *Indal*.

32. **Johannes Nygren** (1890-95), domkyrkoadj. samt hospitals- och lasarettspred. i Hsand 1 juni 1890; utn. khde i *Älfsby* 18 jan. 1895, tilltr. s. å.

33. **Isak Ehnmark** (1895-1902), domkyrkoadj. i Hsand fr. 1 juni 1895, tillika lasarett- och hospitalspred.; v. pastor i Hsand fr. 1903, utn. khde i *Torsåker* 1909, tilltr. 1911.

34. **John Petter Vestin** (1902-05), se *Gudmundrå*, pastoratsadj.

35. **Johan Knut Leopold Sjöberg** (1905-16), f. i Värmdö 28 maj 1875, föräldrar: folkskolläraren Carl Johan S. och Johanna Carolina Ollongren. Efter studier vid Katarina och Södermalms lärov. i Sthm stud. i Upsala ht. 1894, prästv. 31 maj 1900, domkyrkosysselman och domkyrkoadj. i Hsand 11 nov. 1905, lasarettspred. 1910-11, hospitalspred. 1 juni 1911. Komm. i Sollefteå 8 nov. 1913, tilltr. 1916. Regem.pastor vid Västemorrl. reg. 10 juli 1914. Diakonistyrelsens stiftsombud 1913, innehade statens resestipendium 1911.

G. 21/10 1903 m. *Ester Charlotta Malmström*, f. i Upsala 16/12 1877, dotter till gårdsägaren Joh. M. och Johanna Kristina Mattsson.

Barn: *Britta Johanna*, f. i Ramsele 15/8 1905; *Tord Gunnar*, f. i Hsand 9/4 1908; *Rut Elisabet*, f. 5/11 1909; *Karin Ingegärd*, f. 9/7 1912; *Sven Martin*, f. i Sollefteå 9/6 1915; *Barbro Maria*, f. 13/6 1922.

Tr.: Bibliska ynglingagestalter, bibelstudium för pojkar. Sthm 1915. - Redaktör för »Från ådalar och fjäll», Härnösands stifts julbok, sedan 1913.